

Kolečko: Je to mysl, která vytváří svět kolem nás a i když stojíme na stejné louce bok po boku, moje oči nikdy nespátří to, co vidí ty tvé.

Abychom pochopili, jak lidé přemýšlejí o svém sociálním světě a jak přesné jejich dojmy asi jsou, musíme rozlišit dva různé způsoby sociálního poznávání. Jeden druh myšlení je rychlý a automatický. Policisté se nepozastavili a nepřemýšleli, co může mít Diallo v kapse; když ho viděli, jak pro něco sahá, zahájili palbu. Jednali „bezmyšlenkovitě“ – tj. bez vědomého uvažování o tom, co vidí a zdali jsou jejich předpoklady správné.

Někdy se samozřejmě lidé zastaví a zamýšlí se nad sebou, svým okolím a opatrně zvažují správný způsob jednání. Možná jste strávili hodiny uvažováním o důležitých rozhodnutích ve vašem životě, jako kam jít na vysokou, co si zvolit jako hlavní obor a jestli se rozejít s přítelem či přítelkyní. Tento druhý typ sociálního poznávání – řízené myšlení, je namáhavější a záměrné. Automatické a řízené způsoby sociálního poznávání celkem často dobře spolupracují. Představte si letadlo řízené automatickým pilotem, který monitoruje stovky komplexních systémů a okamžitě se přizpůsobuje změnám atmosférických podmínek. Autopilot si většinu času vede dobře, ačkoliv je občas důležité, aby pilot přebíral řízení a ovládal letadlo manuálně. Lidé mají také „autopilota“, který sleduje jejich okolí, vyvozuje závěry a řídí jejich chování. Také ale můžeme převzít kontrolu nad automatickým způsobem myšlení a analyzovat situaci pomalu a s rozvahou. Začneme zkoumáním povahy automatického myšlení.